

Szeged bolygói 20. Öttömös

Hajdanában a mostani falu határát a Magyar család birtokolta. Az ősök sírja ott található a Ruzsáról jövő kövesút közelében. A fiú, Magyar László, nagy hírre tett szert — s bár leginkább Győrben élt, később elvetődött Afrikába, s most mint jeles Afrika-kutató tartja számon az utókor — az öttömösiek is tisztelettel adoznak emlékének. Az ő nevét vette fel a termelőszövetkezet, s gondos kezek ápolják a hagyományokat.

Alakuló utcák

Az 5200 holdnyi területen 1257 lélek él. Belterületen 60, külterületen 330 ház épült. Kialakulóban vannak az utcák, s az elmúlt 5 év alatt jó néhány ház épült. Az idén 10 készül el. Takarékban 3 millió forintot őriznek a falubeliek, személygépkocsiból 14-et, nagymotorból 40-et, kismotorból 100-at, televízióból 19-et, gáztűzhelyből 60-at, rádióból pedig 160-at tartanak.

Kicsi a falu. Egy-két középület; tanácsháza, templom, iskolák, művelődési ház, posta, takarékszövetkezet, tsz, boltok, kocsmák, s lényegében semmi több. Egy női és férfifodrász, meg két műszerész működik. Az orvos Pusztamérgesről jár át hetenként két alkalommal. Nincs vasút, a közlekedésből kiesik ez a közösség, hiszen naponta egy buszjárat indul a reggeli órákban Szegedre, délután pedig vissza.

Kevés ember jár el — egyik kezünkön megszámlálhatnánk — Pestre és az olajosokhoz. Legalább annyian jönnek Ruzsáról, Asóthalomról, Pusztamérgesről a szövetkezetbe, akik alkalmazottként keresik kenyerüket. Hárman végeztek el az egyetemet a faluban. Az egyéni gazdálkodásnak háttér fordítottak, így aztán a lakosság 90 százaléka a közös gazdaságra támaszkodik.

Nálunk minden nagyon új, bármit is csinálunk. Más helyeken már 30—40 éve megvan. Itt nagyobb az öröm, újdonságszámba megy a járdák, a villamosítás, a boltok, s művelődési ház.

Sorsok

A legtöbb pénzü embernek Dobó Istvánt mondják. Feltalálta magát. Olyan 10 holdra költözött, ahol már sokan éhenhaltak. Szőlőt, gyümölcsöt telepített. Most látja hasznát. László Mihály korábban is a jól gazdálko-

dó emberek közé tartozott, megfelelő gazdasági alapokkal indult. Az átokházi részen élnek a szegények. Viszonylag sok van belőlük. A faluban is. Sári néni idős, egyedülálló asszony. Közsegélyt kap. Szűkösen, nagy-nagy beosztással éldéget. A szerencse ráköszön néha. A jó múltkorában a lottón külföldi üdülést nyert.

Börcsök István magányos éreglegény. Gyenge fizikumú ember volt világeletemben. Most aztán a tanács, a tsz segíti. Solya Rozália szintén egyedülálló, beteges, segélyből él.

Azonos alapok

Szegény, elmaradott világ volt ez. Sivár homok. Sokan elfáradtak a hiábavaló küzdelemben és más vidékre, fekete földre pártoltak. Itt van mindjárt Bánóczy István, aki 3 éve vált meg a falutól. Nem tartotta meg a homok.

Meglehet, elsivatagosodott volna itt minden. Áldás a nagyüzemi telepítés.

A Magyar László Termelőszövetkezet 3600 holdon gazdálkodik. Fő profilja a szőlő- és gyümölcsstermesztés. Nagyüzemi telepítés; 182 hold szőlő, 100 hold almás, 45 hold őszibarackos, 35 hold kajszli, 10 hold meggy. Részben már termő. Emellett 118 holdon családi művelésben díszlik ez a jövedelmező kultúra.

Fűszerpaprikát, paradicsomot is termesztnek a közösen, de évente 50—60 holdnál nem nagyobb területen. Az állandó foglalkoztatottsággal, a rendszeres készpénzfizetéssel lassan-lassan megnyeri a szövetkezet magának a falut. Bizalom, akarattal jellemzi a legtöbb gazdálkodót, s ez előbb-utóbb az önfeloldozó munkájukkal együtt meghozza gyümölcsét. Hat esztendővel korábban az egy munkaegység értéke 5.40 forint volt itt. Ma már az egy tagra eső évi átlagjövedelem eléri a 11 ezer forintot.

A háztáji gazdálkodást az állattenyésztés jellemzi, de spárgát, babot, paprikát, gyümölcs- és zöldségféléket termesztnek, évente 84 vagon árut vesznek át a felvásárló telepen. Így egészül ki a családok jövedelme.

Mai „mesék”

A tanyák között egy öregasszonynál élt egy iskolás fiú. Szülei máshol csatangoltak az országban. Nem tö-

rődtek vele. Iskolába járt. Héteken át egy fa tetejében aludt. Egyszer nem vigyázott, leesett, eltört a lába. Vitték be a faluba, hogy orvoshoz jusson, kórházba.

— De hiszen ő nem is hozzánk tartozik, a mi falunkhoz. Elvitték hát a szomszéd községbe. Ott ugyanezt mondták.

A termelőszövetkezetben dolgozik egy asszony, gyereke született. Megkapta az anyasági segélyt. Rosszakaróit feljelentették, hogy jogtalanul kapja, nem jár neki, hiszen nincs gyereke.

A fiatalok közül sokan leérettségiznek. Lányok is. De aki az irodába kerül, a termelőszövetkezet irodájába, azt lenézik, irigylik.

Új szokás

Két éve rendeztek Öttömösön korszerű temetést. Az idén egy polgári esküvő lesz a tanácsházán, majd ősszel. Már bejelentették.

A rokonság gyakran közbeszól. Az idősebbek. Így aztán megessik, hogy bár csak a tanácsházán szeretne húseget mondani a fiú, vagy a lány, de a szülők közbeszólnak, marad a templom. Egy példa: nagy esküvőt rendeztek 25—30 személyautóval érkeztek a tanácsházára. Szép esküvő volt. Utörök, KISZ-isták, a falu vezetői, mindenki ott szorongott. Elhangzottak a gratulációk, aztán az új pár, a nászmenet autókba szállt, s irány a templom. Biztos, ami biztos.

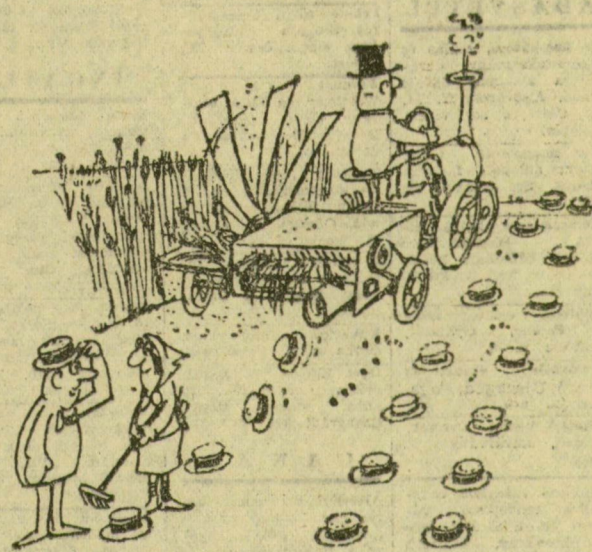
A faluban nincs még olyan jólét, hogy a vagyon, a pénz elronta az embereket. Mindenkinek nagyon meg kell dolgoznia minden fillérért. S ez az öttömösieken nem múlik.

Sz. Lukács Imre

Különös képesség

A negyven éves moszkvai Nyelja Mihajlova gondolatai összpontosításával tárgyakat képes elmozdítani a helyükről. Dr. Jevgenyij Sznyitkovszkij professzor, aki az esetet tanulmányozza, kijelentette, hogy a különös képesség nem szemfényvesztés, hanem fiziológiai jelenség.

A moszkvai filmstúdiók dokumentumfilmet készítettek Nyelja Mihajlováról. A filmen Mihajlova az asztalra helyezett kenyérdarabot néhány perc alatt gondolatával elmozdítja. Egy másik kísérletben megállítja, majd ismét mozgásba hozza egy óra ingáját.

„Vegyen szalmakalapot közvetlenül a tarlóról!”

Fúrópajzs a Duna alatt

Épül a metró — Két alagút

Nemrég kezdték meg a földalatti vasút Duna alatti szakaszának építését. A Kossuth téri állomás felől az alagútépítő pajzs fejte berendezése naponta 3—4 métert halad a budai oldal felé. A Kossuth téri és a Bathányi téri állomások között 475 méter az építendő alagútszakasz. Ebből 370 méter a Duna-meder alatt fekszik.

Milyen nehézségeket okoz az építőknek a Duna alatti szakasz kialakítása? — kérdezzük Greschik Gyulát, a Földalatti Vasút Vállalat tervezési és technológiai osztályának vezetőjét. — Az egész pesti oldalra

jellemző, hogy tíz-tizennégy méter vastag homokos-kavicsos Duna-üledék helyezkedik el a felszín alatt. E réteg első kavicsait még a jégkorszak hozta, s a rendszeres árvizek, ismétlődő áradások hordaléka hízta a rétegeket ilyen vastagra. E Duna-üledék alatt tengeri eredetű agyagrétegek fekszenek. Az agyagrétegek már nem helyezkednek el olyan vízszintesen, ahogy leülepedtek. A földkéreg mozgásai, a budai hegyek állandó, lassú kiemelkedése kimozdította eredeti helyzetéből, a vetődések pedig felszabdalták az agyagrétegeket. Az agyagban levő repedések,

homokosabb rétegek egészen a felső homokos, kavicsos Duna-üledékig kijuthatnak. A felső rétegben, a felszín alatt néhány méterre mindenütt vizet, talajvizet találunk. S mivel a víz a kavics- és homokszemek közt könnyen mozog, a homokereken, a repedéseken az agyagrétegbe is eljut. Az alagút építése pedig az agyagrétegben folyik. — Mielőtt a Duna alatti alagútszakasz építéséhez kezdtünk, meg kellett ismerünk a talajviszonyokat. — Hogy történt ez az „ismerkedés”? — Az Országos Földtani Kutató- és Fúró Vállalat szakemberei vizsgálták a Duna alatti talaj minőségét, a rétegek elhelyezkedését. Négy helyen fúrtak le 50 méter mélységig. Tavaly nyáron bizonyára sokan látták azt a Dunán imbolygó kis hajótestet, amelyre háromlábú fúróállványt szereltek. Akkor folyt, új technológiával, a talajfeltárás. Az F. 62. típusú „duplafalú magcsővel” egyszerre 3 méter hossz és 10 centiméter vastag talajhengert emeltek ki az altalajból, hogy aztán különféle vizsgálatokkal, elemzésekkel valassák a várható építési körülményekről.

— Ezek szerint...? — A Duna-medence is a fent említett homokos, kavicsos üledékben van. Ez a réteg 1—2 méter, alatta ugyancsak agyagtakaróval. A Duna alatti útszakasz felett tehát épp úgy 15—17 méter agyagréteg fekszik majd, mint például a Szabadság tér alatti alagútnál. A különbség annyi, hogy a Szabadság térenél 13 méteres homokos kavicsban van a talajvíztűkór, a Duna felszínre pedig az agyagon levő 1—2 méteres kavics felett szabadon. Az alagút építése során vízvívárgással mindenképpen számolnunk kell. Hogy ez a vízvívárgás ne növekedjék vízbetöréssé, az alagút légtérben levegőtlen nyomást létesítünk. Ezért épül „keszónos” munkával az alagút.

A Duna alatti építkezés méreteire jellemző néhány adat: 23 750 köbméter földet fognak kiemelni és elszállítani a Duna alól. Ennek helyére 9500 szovjet importból származó túbtinget szállítanak le és helyeznek el. A túbtingeken át 1900 köbméter cementhabarcsot sajtolnak be a talaj hézagjaiba. A menő és jövő szerelvények a Duna alatt is két, különálló, egyenként 5,1 méter átmérőjű alagútban haladnak majd. Párhuzamosan, egymás mellett épül a föld alatt két „cső” — másutt betonból, előregyártott vasbetonelemekből — itt túbtingekből. A két Duna alatti alagút mindegyike mintegy fél év alatt épül meg.

Lódi Ferenc

K. M.

Szalad az építetők pénzével

Mintha szaladna építetők pénzével, azok bizalmával Burghardt József szegedi kőműves kisiparos, akinek cégtábláján Szekeres utca 20/a számú lakhely szerepel, valójában a Szabadsajtó utca 18. szám alatt lakik. A panaszosok, akik vele építetnek, végso elkeseredésükben szerkesztőségünkhöz fordultak segítségért. Király Ferenc és felesége Szegeden, a Répás utca 30. szám alatti telken építettek Burghardt — 315 ezer forintért — családi házat. Az építés befejezéséül, amikor a ház használatához a kulcsot átvették volna, 1966. december 20-át állapították meg kölcsönösen.

Az építés befejezésének határideje előtt 14 nappal Királyék kifizették a kivitelei költség 95 százalékát, teljes munkát azonban nem kaptak. Elpanaszolta, hogy napokig kereste a kőműves mestert, ajánlott leveleit a posta visszakézbésítette, s ezek után már a hatóság segítségét kérte. Ment panaszra a szegedi III. kerületi tanács vb építés és közlekedési csoportjához, a KIOSZ-hoz, majd ügyvédet fogadott, hogy a bíróságon keresse igazát. Hetvenezer forintnál több értékű munka elvégzésével adosa ugyanis a kőműves kisiparos, akivel ez év márciusában ügyvéd előtt állapodott meg, hogy a ház építését június 15-ig befejezi. Nem lett belőle semmi, mert Király szerint a kisiparos hol dolgoztatja embereit a házon, hol nem. Kifogás mindig akad. Király Ferenc a maga sérelme mellett elmondta más sorsársai panaszát is, akik ugyancsak Burghardttal építettek.

Kenderes István, Szeged, Tárogtató utca 26/b szám

alatti lakos március 30-án kötött szerződést a szobanforgó kisiparossal háza külső homlokzati vakolására, amellyel május 15-én kellett volna elkészülni. Kenderes június 17-én írta szerkesztőségünknek panaszelevelét, amelyben hangsúlyozza: „A mai napig mindössze 13—14 folyóméter műkölbázat készült el, s leszállított a mestert mintegy 6 köbméter homokot. Számos alkalommal tett ígéretet a munka befejezésére. Ígérete után viszont rendszerint 2—3 héttel nem is láttam. Négy munkása több mint egy hónapig nap mint nap a saját konyhájában várta az építési anyagot. Mindezt azok után teszi velem, hogy a költség 50 százalékát előre kifizettem neki.”

Burghardt József kőműves kisiparost e sorok írója is napokig kereste egyrészt az általa vállalt munkahelyeken, építkezéseken, a cégtábláján szereplő Szekeres utcai lakcímén, míg végül az egyik panaszosnak, Király Ferencnek volt szerencséje: a kőművest gyanútlanul elcsalta szerkesztőségünkbe, hogy végre szót érthessünk vele.

A Holló utcában is Burghardt a vállalkozója egy családi ház építésének. Még az alapok épphogy „kinőttek” a földből, viszont a ház elkészítésének határideje már régves-régen lejárt. Hogy abból mikor lesz ház? Ki tudja. Az első panaszost, Király Ferencet a kisiparos elintézi azzal, hogy megmagyarázza a „kényszerű” halasztást. Indokolja ezt azzal, hogy nem volt rendben a telekkönyvi szemle sem. Az építető lebonthatta vele a már kész tetőszerkezetet, mert annak anyaga nem tetszett neki. Anyagbeszerzés, majd szállítási problémák sorakoznak egymás mellé magyarázatként. A kölcsönös becsület-

sértő kijelentéseken már régves-régen túl vannak az építetők a kivitelezővel.

Jellemző a vita „hevére” — panaszolta a kisiparos —, hogy egy alkalommal Király Ferenc alá akart vele íratni egy papírt bizonyos összeggel kapcsolatban és hogy lemond a további építkezésről. — Késsel támadt rám, hogy kiereszti a vérem, s azt se bánja, ha 15 évet ül érte — védekezik a kisiparos.

Annyi bizonyos, hogy a Burghardt által felvállalt építkezések körül nincs minden rendben. A Holló utcai házépítésről egyszerűen nem is kívánt szólni. Állítólag azok az építetők a Király-féle ház miatt húzták a rövidet. Kenderes István viszont már úgy próbált érvényt szerezni jogainak, hogy nem engedte, hogy Burghardt elvigye házáról az állványokat.

— Biztos, ami biztos — mondta —, amíg az állványok állnak, addig remélhetem, hogy egyszer majd csak nekiveselkedik a munkának.

Lehetséges, hogy nemcsak Király, Kenderes és a Holló utcai építetők panaszkodnak Burghardt József kisiparosra, hanem még többen is akiktől felvállalt különféle munkákat, s főleg felvette az előlegeket. A panaszosok úgy vélekednek: ha bírósághoz fordulnak, attól még nem lesz készen a házuk, viszont a pénzük úszik. No, de hol orvosolhatják jogos panaszukat? A kisiparos fölött is „laknak”, s ezek után nem ártana, ha a KIOSZ alapos kivizsgálást tartana ebben az ügyben.

VASÁRNAP, 1968. JÚLIUS 28.

DEL-MAGYARORSZAG

Pótolni kell!

Az utcai szemégyűjtő tartályok jó részét néhány évvel ezelőtt a szegedi üzemek készítették, más részüket a tanács. Innen ered, hogy különbözők egymástól formában, méretben, külsőben. Azután sokáig senki sem törődött velük, szétérték őket az „éjszakák hősei”, elhasználták, tönkrementek. Manapság már alig található a városban ép tartály. Csúpan a korzó fémpálcákából font színes szemégyűjtői állják még az idő viszontagságait.

Az aránylag gyors elhasználódásnak legfőbb oka az, hogy a tartályok nem feleltek meg a célnak: rossz volt a konstrukciójuk és többnyire rosszul is helyezték el őket. A legtöbb vastag fémrúdon állt, de csuklópántját könnyűszerrel el lehetett hajlítani, törni. Vagy még egyszerűbb volt az egészet betontalpastól kifordítani a földből. A Széchenyi téri tartályok azért bizonyultak tartósoknak, mert nem lehet velük mit kezdeni, nincs hol megfogni, eltörni. Így szegényszemre csak szemét tárolására valók!

Úgy hiszem, elérkezett az idő a szemégyűjtők pótlására. A rendes emberek a fél városban végigmehetnek, mire egy használható találnak, hogy a markukban szorongatott üres cigarettásdobozt elhajíthassák. Csak persze nem mindegy, hogy milyenek lesznek, s hová teszik őket. Mert ha például tömör, erős vasból készülnek majd, s kizárólag a házfalak tövében vagy a villanyoszlopokra szerelik fel, akkor majd sokáig eltartanak.

A hír szerint az I. kerületi tanács még az idén 200 új szemégyűjtőt helyez el a Belváros utcáin.

F. K.